

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorei **D.Kuodytei**

2004-04-06

Dėl karo aviacijos kapitono Ig. VYLIAUS vardo jamžinimo

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga 2004 m. kovo 27 d. pakvietė į Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovę visuomenines patriotines organizacijas, istorikus, veteranus, gimines ir kitus Lietuvos piliečius paminėti karo aviacijos kapitono Igno Vyliaus, sušaudyto sovietinių okupantų 1946 metais, 100-ąsias gimimo metines. Tos dienos rytą Šv. Jokūbo bažnyčioje buvo aukojamos Šv. Mišios, Rokantiškių kapinėse prie šeimos kapo buvo pašventintas Ig. Vyliaus kenotafas, padėtos gėlės buvusių KGB patalpų kameroje, kur žiauriai kankinamas Ig. Vylius praleido paskutines gyvenimo akimirkas. Karininkų ramovėje buvo organizuota Ig. Vyliui skirta paroda, į salę susirinko gausus jo gerbėjų būrys. Įspūdziais apie jo gyvenimą dalinosi lakūnai-veteranai, kartu su juo kalbę laisvės kovotojai, istorikai. Ig. Vyliaus atminimą savo dalyvavimu pagerbė pasaulinio garso aukštojo pilotazo lakūnas Jurgis Kairys, akademikas Z. Zinkevičius, prof. Ona Voverienė, istorikas dr. Romas Batūra, prof. Kazys Almenas ir daugelis kitų garbių žmonių. Šiame renginyje dalyvavo pusantro šimto žmonių.

Karo aviacijos lakūno Ig. Vyliaus gyvenimo kelias, tai bebaimio Lietuvos patrioto kelias. Jaunystėje jis dalyvauja Klaipėdos vadavime. Sužeistas iš Klaipėdos grįžta pėsčias į savo gimtinę. Pirmosios sovietinės okupacijos metais kalinamas Kaune, nespėjęs jo sušaudyti besitraukiant bolševikams, su kitais kaliniais išsiveržia į laisvę. Fašistinės okupacijos metais, laikinosios Lietuvos Vyriausybės pavedimu, tampa Kauno kalėjimo viršininku, dalyvauja Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos veikloje, padeda Algirdui Vokietaičiui su siųstuvu persikelti į Švediją, iš kur transliuojamos antifašistinės laidos, dalyvauja pogrindinėje spaudoje. Būdamas Kauno kalėjimo viršininku, rizikuodamas savo gyvybe, gelbsti nuo mirties žydus ir kitų tautybių karo belaisvius. Valsťbinio Gaono žydų muziejaus išleistoje pavidžių knygoje „Žydų gelbėjimas Lietuvoje 1941-1944 metais“ 168-ame puslapyje rašoma: „Vylius Ignas. Kaunas. Sunkiųjų darbų kalėjimo viršininkas. Naudodamasis savo tarnybine padėtimi 1941 metais išleido iš Kauno kalėjimo 30 žydų, kurie į kalėjimą buvo atgabenti gestapo pareigūnų, kaip pabėgę iš Kauno geto. Jiems grėsė mirtis. Tarp paleistųjų buvo Goldbergas, Freimanas, Hodesas ir kiti“.

Dirbdamas šiose pareigose ir vėliau pabėgęs nuo hitlerininkų arešto ir gyvendamas nelegaliai, visą okupacinį laikotarpį dalyvavo antifašistinėje veikloje. Artėjant frontui iš Rytų jis ryžtasi pasilikti Lietuvoje ir ruošiasi partizaninei pasipriešinimo kovai. Jis steigia kovotojų grupes, užmezga ryšius su Lietuvos Laisvės armija, kaupia ginklų atsargas, rūpinasi ra-

distų parengimu. Automobilio katastrofa 1944 metais sužlugdo jo planus - sulaužyta koja kapitonas Ig. Vylius paguldomas į Klaipėdos ligoninę, vėliau evakuojamas į Vokietiją. Pasveikęs su būreliu jaunų tautiečių, su radijo šifrais įsiūtais į rankovę, veržiasi į kovą prieš okupantus, slenka pėsčiomis į Lietuvą. 1945 m. gegužės trečią dieną juos pastebi okupantų kontražvalgyba „Smerš“. Kpt. Ig. Vylius suimamas. Tardymo metu jis drasiai tvirtina: „Grupę organizavau savo iniciatyva. Ėjau į Lietuvą, kad organizuočiau pasipriešinimą ir atskirčiau Lietuvą nuo SSSR... Po kelių metų vėl bus karas, grįš iš Vakarų mūsų vadovybė ir Lietuva vėl bus laisva“.

Tardytojais, čekistinė spauda sukūrpė kpt. Ig. Vyliui sovietinės tėvynės išdaviko vardą. J. Jakaičio (čekisto slapyvardis) knygoje „Išdavystės keliu“ Ig. Vylius įvardinamas, kaip vykdęs hitlerininkų užmačius. Didžiausias melas, kad jis veikė su fašistinės policijos ir SD žinia.

Nūdienos turimomis žiniomis ir informacija, bendražygių pasakojimais Ig. Vylius buvo bebaimis laisvės kovotojas prieš fašistinius ir sovietinius okupantus. Iš Kalifornijos parvežtuose buvusio Lietuvos pasiuntinybės Švedijoje sekretoriaus Vl. Žilinsko prisiminimuose rašoma: Laisvosios Lietuvos radijo organizatorius buvo kapitonas Ignas Vylius-Velavičius - vienas iš pačių didžiausių didvyrių kovoje prieš okupantus.

Daug istorinės medžiagos apie Ig. Vyliaus veiklą pateikia Algirdas Vokietaitis JAV išleistoje knygoje „Laisvės besiekiant“, Ig. Vyliaus dukra Juratė Vyliūtė savo knygoje „Kapitono Igno byla“ ir „Brolis Vincentas“ (apie Igno brolį kunigą iškentusį sovietinio pragaro baisumus).

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga remdamasi Ig. Vyliaus byla, kitais dokumentais, bendražygių prisiminimais paneigia čekistinės spaudos ir prievartinių tardytojų protokoluose užfiksuotus prasimanymus apie Ig. Vylių ir teigia, kad jis buvo vienas žymiausių laisvės kovotojų už Lietuvos Nepriklausomybę. Jis vertas laisvės apdovanojimo ir istorinio jamžinimo, iškalant buvusių KGB patalpų fasadinėje sienoje jo pavardę, vardą, gimimo ir žūties metus:

IGNAS VYLIUS 1904-1946.

Tokia rezoliucija priimta susirinkusiųjų 2004-03-27 d. vienvalsiai, minint 100-ąsias Ig. Vyliaus gimimo metines.

Apie mūsų pasiūlymą ir priimtą sprendimą prašome informuoti Joną Buroką šiuo adresu: Sėlių g. 64-60, Vilnius.

Pagarbiai,

minėjime dalyvavusių ir LLKS valdybos vardu

Jonas Burokas

VARPAS Leistas politkalinių sovietinėse koncentracijos stovyklose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. - pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn. **Leidėjai** Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244. **Adresas:** Architektų g. 14-60, Architektų g. 8-4, LT-04210 Vilnius, tel.: 2444619, 2442157. **Faksai:** 2444619, 2442157. Redaguoja redakcinė kolegija. Dizaineris Gediminas Ruzgys. **Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.**

115-ojo „Varpo“ numerio redaktorius - Algimantas Zolubas

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 9191366)
Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas HANSABANKAS, Karoliniškių KA.
Sąskaita litais - Nr. 10002492325, 10035681158. Banko kodas 73000
Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13b, Vilnius.

Aukos **VARPUI** Dėkojame aukojusiems:

E. Roženienei - 50 USD čekis, E. Bunzai - 30 Lt,
S. Ječiuvienei - 10 Lt, L. Bartkienei - 20 Lt,
B. Eriksonienei 20 Lt, E. Kaupienei - 20 Lt,
A. - 500 Lt, E. Smetonai - 100 Lt
ir kitiems - 30,98 Lt.

Dėkojame:

D. Janauskui, A. Geniui, L. Merkienei,
I. Pečiulienei, D. Valioniui parėmusiems LLKS
organizuojant karo aviacijos kpt. Igno Vyliaus
100-ųjų gimimo metinių minėjimą.

Dėkojame už nuotraukas - E. Burokui.

Viršelis - dail. Antano Rimanto Šakalio